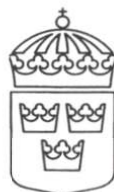

Riksdagens protokoll

1993/94:72

Tisdagen den 15 mars

Kl. 14.00 – 14.53

Protokoll
1993/94:72

1 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1993/94:101

Till riksdagen

Jag har fått en interpellation med nr 1993/94:101 av Carl Fredrik Graf (m) om pensionsregler för reservofficerare. Interpellationen kommer ej att besvaras inom utsatt tid på grund av tjänsteresor.

Interpellationen kommer i stället att besvaras den 16 maj.

Stockholm den 2 mars 1994

Anne Wibble

2 § Svar på fråga 1993/94:394 om arbetssituationen på vissa åklagarmyndigheter

Anf. 1 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Magnus Persson har mot bakgrund av uppgifter om arbetsförhållandena inom åklagarväsendet frågat mig vilka konkreta åtgärder som jag avser att vidta i anledning av den uppkomna situationen vid vissa av landets åklagarmyndigheter.

Åklagarväsendet har, liksom rättsväsendet i övrigt, ett ansträngt arbetsläge. Ett omfattande arbete pågår emellertid för att söka komma till rätta med en del av de problem som finns när det gäller åklagarnas arbete.

Åklagarutredningen avlämnade i augusti 1992 sitt betänkande Ett reformerat åklagarväsende. I det föreslogs bl.a. vidgade möjligheter för polis och åklagare att förelägga straff och förverkande, renodling av polis- och åklagarrollen samt förenklingar i förundersökningsförfarandet. I betänkandet föreslogs vidare bl.a. avkriminalisering och restriktivare åtalsregler för vissa brottstyper och införande av särskilda restriktioner för att väcka åtal för vissa brott.

Förslagen bereds nu i Justitiedepartementet. Längre fram i år kommer regeringen att lämna en proposition med förslag om att merparten av de process- och straffrättsliga förslagen som åklagarutredningen lämnade skall ge-

nomföras. Min förhoppning är att det skall medverka till ett effektivare åklagarväsende, i vilket åklagaren kan koncentrera sig på de viktigaste uppgifterna.

Som en följd av de organisatoriska överväganden som åklagarutredningen gjorde uppdrog regeringen i november förra året åt Riksåklagaren att bl.a. se över indelningen i åklagardistrikt, utreda behovet av förändrad gränsdragning mellan olika åklagardistrikt samt ange dimensioneringsprinciper. I uppdraget ligger även en översyn av förstärkningsverksamheten med sikte på att den fasta åklagarorganisationen skall dimensioneras rätt för normala förhållanden samtidigt som en effektiv vikariats- och förstärkningsverksamhet organiseras. Uppdraget skall utföras i samarbete med överåklagarna och redovisas senast den 1 september 1994. Syftet med uppdraget är att åstadkomma en effektivare resursanvändning och därmed skapa bättre arbetsförutsättningar för åklagarna.

I årets budgetproposition föreslår regeringen att åklagarväsendet tillförs ytterligare resurser för bekämpning av ekobrott, motsvarande 30 nya tjänster som ekoåklagare.

I budgetpropositionen föreslår regeringen även att Riksåklagaren tillförs ytterligare medel för arbete med s.k. metodutveckling. Samtidigt redogörs i budgetpropositionen för regeringens avsikt att omorganisera Riksåklagarens kansli så att det bildas en särskild metodutvecklingsfunktion. Syftet med det sistnämnda är att försäkra sig om att metodutvecklingen inom åklagarväsendet skall bedrivas med kraft. En effekt på sikt torde även här bli att åklagararbetet kan göras mer effektivt.

Även frågorna om samverkan mellan polis och åklagare har betydelse när det gäller effektiviteten i åklagararbetet. Dessa frågor har hög prioritet i Justitiedepartementet och hos Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen. Det kommer att finnas anledning att inom kort återkomma till riksdagen i denna fråga.

Som framgått pågår det ett intensivt arbete med att förbättra åklagarväsendets arbetssituation över hela landet. Däremot kan inte regeringen vidta konkreta åtgärder för att hjälpa enskilda åklagarmyndigheter som har det besvärligt. Det är ett ansvar för högre myndigheter inom åklagarväsendet att se till att underställda myndigheter kan fungera så bra som möjligt inom den ram som finns för verksamheten.

Anf. 2 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Anledningen till att jag har ställt frågan är den orimliga arbetsbelastning som råder vid vissa lokala åklagarmyndigheter i landet. Det är naturligtvis otillfredsställande att utredningen har fördröjts, inte minst för enskilda i olika mål. Att finnas med i en akt och känna hotet av ett eventuellt åtal – när och om det kommer att ske – utgör en pressande situation. Det är väl det som har gjort att man har reagerat i de olika distrikten. Osäkerheten för den enskilde uppfattas som djupt otillfredsställande.

Statsrådets svar är långt och i många stycken tillfredsställande. Hon säger att regeringen kommer att lägga fram en proposition längre fram i år. Kan statsrådet redan i dag ange ett datum? Vidare säger statsrådet att i fråga om

effektiviteten i åklagararbetet finns det anledning för regeringen att inom kort återkomma till riksdagen. Bakgrunden är naturligtvis att antalet inkommande mål till regionåklagarmyndigheterna ökat med 30 % samtidigt som balansen ökat med 50 %. Det är väl det som många upplever som djupt otillfredsställande.

Kan statsrådet komplettera sitt svar med att ange ungefär när dessa förslag skall läggas på riksdagens bord?

Anf. 3 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Som Magnus Persson säker förstår kan jag inte precisera datum. Men jag har försökt att i mitt svar litet grand antyda vilka tidpunkter det är fråga om.

När jag talar om en proposition längre fram i år, innebär det att jag inte lovar en proposition i vår. Det bör också framgå av den propositionsförteckning som finns. Här är det fråga om ett förslag som skall läggas fram till hösten.

När jag däremot talar om åtgärder för att effektivisera samverkan mellan polis och åklagare, räknar jag med att i den del lagändringar krävs – här finns mycket som kan göras utan lagändringar – kan resultatet presenteras i form av förslag under våren. Det är därför jag har sagt "inom kort".

Anf. 4 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Kommer något förslag att finnas med i kompletteringspropositionen?

Fru talman! I övrigt är jag nöjd med svaret. Jag tycker att det är bra att man på bl.a. ADB-sidan och även på andra håll genomför effektiviseringar för att få ned ärendebalansen till en rimlig nivå. Det är väl det vi alla eftersträvar.

Anf. 5 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Jag sade tidigare att vi kan konstatera att en stor del av den ökade effektiviteten som skett som en följd av den ökade samverkan mellan polis och åklagare utgörs av ändrade arbetsmetoder och kräver därför inte lagändringar.

En del har redan presterats och finns i verkligheten. En viktig förutsättning är att åklagarna har rätt att vara närvarande vid polisstyrelsernas sammanträden. Det är en viktig pusselbit i detta arbete.

Anf. 6 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Det sista noterar jag med tillfredsställelse. Vi är helt överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1993/94:385 om rätten till umgänge med barn

Anf. 7 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! Ulf Eriksson har frågat mig vad regeringen tänker göra för att svensk lagstiftning avseende icke vårdnadshavande förälders eller annan

nära anhörigs rätt till skolbesök respektive umgänge med vardagskontakt skall vara i överensstämmelse med barnkonventionens artikel 18.

Enligt artikel 18 i FN:s barnkonvention skall konventionsstaterna göra sitt bästa för att säkerställa erkännandet av principen att båda föräldrarna har ett gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Föräldrarna eller, i förekommande fall, vårdnadshavaren har enligt artikeln det främsta ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. För föräldrarna eller vårdnadshavaren skall därvid barnets bästa komma i främsta rummet. Konventionsstaterna åläggs att ge lämpligt bistånd till föräldrar och vårdnadshavare då de fullgör sitt ansvar för barnets uppfostran. Konventionsstaterna skall därvid säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och serviceorgan för vård av barn. Vidare skall konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn till förvärvsarbetande föräldrar har rätt att åtnjuta den barnomsorg som barnet har rätt till.

Inför Sveriges ratificering av barnkonventionen gjordes en grundlig genomgång av vår inhemska lagstiftning i syfte att utröna om den stod i överensstämmelse med konventionen (se prop. 1989/90:107). Vid den genomgången kunde man konstatera att artikel 18 inte behövde föranleda någon lagändring. Det har därefter inte inträffat någonting som ger mig anledning att ifrågasätta den bedömningen.

Anf. 8 ULF ERIKSSON (nyd):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det utförliga svaret. Jag vill komplettera frågan litet när det gäller artikel 18 i barnkonventionen vad avser barnets rätt till sitt ursprung, dvs. till bägge sina föräldrar. Jag undrar om konventionen på något sätt påverkat svensk lagstiftning när det gäller icke vårdnadshavares rätt att ta del av sina barns prestationer, t.ex. genom skolbesök, besök på förskola m.m. Vi båda förde en diskussion i delvis samma ärende för något år sedan. Kanske kan jag få en något utförligare utläggning om detta än den som redan gjorts.

Anf. 9 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! FN:s kommitté för barnens rättigheter granskade i januari 1993 en svensk rapport om hur Sverige har efterlevt barnkonventionen, och vid den granskningen fann kommittén inte anledning till anmärkning mot svensk lagstiftning i de hänseenden som vi nu talar om. Svaret på Ulf Erikssons fråga är alltså att ingen ändring av lagstiftningen har föranletts efter januari 1993.

Den svenska lagstiftningen har liksom barnkonventionen satt barnets bästa i centrum, och det är det som genomsyrar all lagstiftning beträffande barnens rättigheter i Sverige. Jag kan förstå Ulf Erikssons engagemang i denna fråga. Det bottnar förmodligen i negativa erfarenheter som vissa umgängesföräldrar har gjort. Separationer är smärtsamma, kanske mest för barnen, och det är också därför som lagstiftaren ansett att det är just barnens rätt som skall sättas i främsta rummet.

Som framkom vid vår tidigare genomgång skall i första hand föräldrarna gemensamt ha vårdnaden. Men om så inte kan ske, är det vårdnadshavaren som har rättigheterna beträffande barnet.

Anf. 10 ULF ERIKSSON (nyd):

Fru talman! Jag tackar Reidunn Laurén även för detta svar. Man kan gå vidare i detta sammanhang och även tala om mormoders och farmoders rätt till skolbesök osv. Vi berörde också detta förra gången. Jag är inte själv verksam i den förening som engagerat sig i dessa frågor, men den har tagit kontakt med mig. Man vill gärna ha så uttömmande svar som möjligt. Jag vill därför fortsätta med en fråga om hur FN-konventionen påverkar den övriga släktens och övriga nära anhörigas möjligheter att t.ex. informera sig om barnens utbildning.

Anf. 11 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Fru talman! Som jag sade är det i första hand vårdnadshavaren som bestämmer över barnet. Om far- eller morföräldrar så att säga på den andra sidan vill ha kontakt med barnet, får de i första hand träffa en överenskomelse med vårdnadshavaren. Om det visar sig att den vårdnadshavande föräldern inte är så tillmötesgående som man kan förvänta sig eller inte utövar vårdnaden på det sätt som man kan förvänta sig, har faktiskt umgängesföräldern en möjlighet att få vårdnadshavarens beslut prövat av domstol.

Om någon annan än en umgängesförälder inte vill nöja sig med vad vårdnadshavaren har beslutat, kan inte denna anhöriga vända sig till domstol direkt, utan får i så fall gå genom socialnämnden. Barnkonventionen har alltså inte påverkat svensk lagstiftning i det här avseendet. Man har ansett att svensk lagstiftning på denna punkt överensstämmer med barnkonventionen.

Anf. 12 ULF ERIKSSON (nyd):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Laurén för ett uttömmande och bra svar. Jag tycker att det är viktigt att nu år 1994, som är FN:s familjeår, ställa sådana här frågor. Det är alltid aktuellt, men nu är det extra aktuellt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1993/94:383 om flyttningsbidrag till arbetslösa

Anf. 13 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Magnus Persson har frågat mig om jag är beredd att föreslå förändring av nuvarande regelverk så att flyttningsbidrag i form av bohagstransport återinförs i syfte att öka rörligheten bland de arbetslösa.

Denna fråga ligger redan på riksdagens bord. Jag avvaktar riksdagens beslut.

Anf. 14 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min framställda fråga.

Regeringen begärde i kompletteringspropositionen år 1993 ett bemyndigande från riksdagen att genomföra en förändring av flyttningsbidraget, men jag tror inte, fru talman, att någon hade tänkt sig att statsrådet med ett penndrag skulle avskaffa detta viktiga bidrag. Nu är skadan redan skedd, och vi kan i efterhand konstatera att det var ett förhastat beslut som Börje

Hörlund tog. Det resulterade i författningen SFS 1994:7, där det konstateras att bidraget upphört.

En arbetslös som nu drabbas av arbetslöshet under sex månader får vidkännas ett inkomstbortfall om 15 000 kr, och efter tolv månader har det stigit till 30 000 kr. Som lök på laxen tillkommer att man, om man får ett jobb långt från hemorten, själv skall bekosta flyttningen. Jag tycker att statsrådet, med bortseende från prestige, redan i dag borde säga att det är fråga om ett misstag.

Jag vill också fråga om regeringen är för en rörlighet på arbetsmarknaden och om i så fall Börje Hörlund som arbetsmarknadsminister delar den uppfattning som de andra i regeringen har om rörligheten på arbetsmarknaden. Många arbetsförmedlare ute i krokarna tycker att nu rådande förhållanden är felaktiga och vill ha en annan tingens ordning redan i dag.

Fru talman! Svaret var kort, och jag tycker att Börje Hörlund redan i dag hade kunnat säga att han gjorde ett misstag och att han nu är beredd att låta riksdagen ändra på detta. Det hade varit litet hederligare i den allmänna vilervallan.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRLUND (c):

Fru talman! Efter 15 år i denna kammare har jag en mycket stor respekt för riksdagen och dess beslutsfattande. Flyttningsbidrag har i huvudsak använts för personer som flyttar till orter där det har rått brist på arbetskraft. Tyvärr har vi inte det läget i dag, utan det finns gott om lämpliga kandidater på nästan alla orter.

Det gäller här ett sparförslag, och alla sparförslag är smärtsamma. Innevarande budgetår beräknas staten låna upp så mycket pengar att det motsvarar i runt tal 60 000–65 000 kr per arbetande svensk. På dessa pengar utgår ränta, och lånen skall betalas tillbaka. Detta har lett till smärtsamma besparingar och till krav på vissa statliga inkomstförstärkningar, och detta får vi leva med framöver. Vi måste dessutom komma tillbaka till en fullgod arbetsmarknad för att klara våra stora underskott.

Anf. 16 MAGNUS PERSSON (s):

Fru talman! För arbetsförmedlarnas och inte minst för de arbetslösa skall borde Börje Hörlund i dag ha sagt att han begått ett misstag. Det finns faktiskt arbetslösa på bruksorterna hemma i Värmland samtidigt som det både i Kristianstads län och i Värmlands län lokalt finns ett sug efter arbetskraft. Från arbetsförmedlingshåll sägs att man hade kunnat ge vissa personer jobb om flyttningsbidragen hade funnits kvar.

Det är också beklagligt, fru talman, att detta drabbar de svaga grupperna. Det är de svaga och utsatta som får stryk, eftersom de inte har de 10 000–15 000 kronor som behövs för att flytta, t.ex. från Hagfors till Landskrona eller Karlskrona.

Det var ett kortsiktigt beslut. Det är kortsynt och snårigt, och det finns all anledning att hoppas att en riksdagsmajoritet kommer att ändra det. Det handlar om nålpenar, fru talman och herr statsråd. Flyttningsbidragen är bara en liten del i arbetsmarknadsbudgeten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 17 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Margareta Israelsson har frågat mig om jag ämnar vidta någon åtgärd för att decentralisera anställningsförfarandet vid skogsvårdsstyrelserna.

Sedan skogsvårdsstyrelserna förstategades 1981 är Skogsstyrelsen chefsmyndighet för styrelserna. Skogsstyrelsen har det samlade budgetansvaret inför regeringen för hela skogsvårdsorganisationen.

Tillsättningen av tjänster regleras i regeringens instruktion för skogsvårdsorganisationen. Enligt instruktionen tillsätter regeringen cheferna för Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna. Vidare tillsätter regeringen cheferna för Skogsstyrelsens huvudenheter. Övriga tjänstetillsättningar har delegerats till Skogsstyrelsen med rätt att delegera vidare till skogsvårdsstyrelserna. Skogsstyrelsen har sedan flera år delegerat till skogsvårdsstyrelserna att tillsätta samtliga tjänster utom dem som chef för huvudenhet.

Besluten om tillsättning av chefstjänster har stor ekonomisk betydelse. Därför tas besluten om delegering på nivåer som överensstämmer med var budgetansvaret ligger. Jag har för närvarande ingen avsikt att föreslå regeringen någon ändring i denna ordning.

Då Margareta Israelsson, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Göran Magnusson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 18 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Av det framgår att läget inte är lika centraliserat som man kunde få intryck av när man läste själva instruktionen. Det är alltså bra att Skogsstyrelsen har tagit tillfället i akt att decentralisera en del av tjänstetillsättningarna.

Eftersom tjänstetillsättningarna styrs av var budgetansvaret ligger, skulle jag dock vilja fråga statsrådet om det inte vore på tiden att man också inom denna statliga verksamhet diskuterade ett mer decentraliserat budgetansvar, t.ex. till skogsvårdsstyrelserna. Då skulle man där kunna tillsätta tjänsterna som chef för huvudenhet.

Anf. 19 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det system som vi har tillämpat har fungerat väl. Regeringen, Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna har alltså möjlighet att decentralisera. Naturligtvis är det rimligt att man vill flytta budgetansvaret så långt ned som möjligt.

Jag tror att vi för närvarande har en ganska god ordning i det sammanhanget. Nu pågår dock en betydande förändring inom Skogsstyrelsen. Frö- och plantverksamheten skiljs ut, och därmed blir Skogsstyrelsen en något mindre organisation.

Vad det kommer att leda till i fortsatt decentralisering är svårt att bedöma.

Men jag vill inte utesluta att man kan gå vidare på olika områden med att förenkla och flytta ned ansvar.

Anf. 20 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Det är bra att statsrådet uttalar sig på det sättet. Under flera år har det skett en decentralisering av budgetansvaret och därmed också av ansvaret för tjänstetillsättningar och det faktiska resultatet av olika enheters verksamheter. I en sådan tid tycker jag att det är angeläget att man också inom den här sektorn följer upp det med ett decentraliserat budgetansvar och följaktligen också ett ansvar för tjänstetillsättningarna på regional nivå.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1993/94:386 om spekulation i skogsfastigheter m.m.

Anf. 21 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! John Andersson har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder som förhindrar spekulation i och skövling av skogsfastigheter.

John Andersson anför att det på många håll händer att förvärvstillstånd erhålls i glesbygd utan att bosättning sker på fastigheten.

Riksdagen beslutade våren 1991 om en omfattande avreglering av jordförvärvslagen. Samtidigt förstärktes lagstiftningen kraftigt som regionalpolitiskt instrument, och reglerna om prisprövning togs bort. Ambitionen i lagstiftningen har varit att bevaka boendet och sysselsättningen i glesbygden.

Myndigheterna kan dock bevilja förvärvstillstånd utan att det kommer till stånd någon bosättning på egendomen. Det kan ske t.ex. om förvärvaren inte kan flytta till egendomen eller om det inte finns några på orten bosatta intressenter. Andra exempel är om ett vägrat tillstånd bedöms inte få någon direkt eller påvisbar effekt på sysselsättningen i området eller om det saknas möjlighet att vara bosatt på förvärvsegendomen.

Om myndigheterna ändå bedömer det angeläget och realistiskt att få till stånd en varaktig inflyttning, får förvärvstillstånd vägras. Jag vill i detta sammanhang erinra om bestämmelserna i jordförvärvslagen i fråga om utebliven bosättning. Om en förvärvare inte uppfyller sitt åtagande om bosättning, får staten lösa in egendomen. Länsstyrelsen skall genast anmäla till Jordbruksverket om det föreligger förutsättningar för att lösa egendomen.

När det gäller avverkningsreglerna i skogsvårdslagstiftningen har inga större förändringar skett den 1 januari i år, då de nya bestämmelserna trädde i kraft. På brukningsenheter som är större än 100 ha får inte mer än 50 % av arealen bestå av kalmark eller skog under 20 år. För brukningsenheter som är större än 1 000 ha gäller ytterligare begränsningar. Möjligheterna att få undantag från dessa begränsningar är mycket små. För de allra minsta brukningsenheterna finns det inte och fanns inte heller tidigare några begränsningar för slutavverkningarnas omfattning.

Jag anser att man ännu inte kan dra slutsatsen att jordförvärvslagen behöver ändras. Om myndigheternas rättstillämpning i ett något längre perspektiv

Anf. 22 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret. Det var positivt i den meningen att jordbruksministern är beredd att åter diskutera frågan och att han trots allt anser att det finns vissa saker som bör följas uppmärksamt.

Jag hade inte tänkt diskutera enskilda fall, men klart är att det finns gott om reportage och tidningsartiklar som handlar om olika affärer. Det kan gälla alltifrån personer som inte uppfyller löftena som gavs då fastigheten förvärvades till rena kriminella handlingar, då personer sticker utomlands med pengar osv.

Detta väcker oro på många håll. Även när det finns intresse på orten av att förvärva fastigheter kan någon komma utifrån och förvärva fastigheten mot löfte om att bosätta sig på fastigheten inom ett år. Men på ett år hinner man avverka fastigheten, och sedan kan man åka därifrån eller göra vad som helst med fastigheten. Det är ingen större tröst för en intressent boende i byn att staten löser in fastigheten sedan den blivit kalavverkad.

Jag vet att detta är svårt och att meningen var att liberalisera lagstiftningen. Men i de fall det finns krav på inflyttning undrar jag om det inte skulle vara möjligt att inte tillåta avverkning av fastigheten förrän förvärvaren har visat att han menar allvar. Kravet på inflyttning bör inte vara att man måste bo på själva fastigheten, däremot kanske på orten. Enbart ett löfte om bosättning tycker jag är för vagt, men det går tydligen hem hos lantbruksenheterna.

Att man har dessutom har sänkt slutavverkningsåldern ganska mycket underlättar kalavverkning av fastigheter.

Anf. 23 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Den avreglering som kom till stånd 1990 har i många fall visat sig ändamålsenlig. I de allra flesta fall har den fungerat bra. Jag vill upprepa det jag sade i mitt första anförande, nämligen att man får medge förvärvstillstånd om det finns särskilda skäl. Man behöver inte vägra förvärvstillstånd. Den här lagen är inte alltid tvingande. Principen i lagen är ändå att vi skall se till att få bosättning och sysselsättning på orten. Det måste vara huvudmålet. Jag förstår att det också är John Anderssons ambition när han tar upp dessa frågor.

John Andersson undrar om löftet att bosätta sig inte skulle kunna innebära att man mister rätten till avverkning under det första året. Det är en frågeställning som naturligtvis kan diskuteras i särskild ordning. Jag kan förstå bakgrunden till den synpunkten. Jag vågar inte här och nu ge något omdöme om den. Det kan uppstå problem med att ha ett särskilt system för just den här typen av förvärv. I många sammanhang är det angeläget för en förvärvare att göra avverkningar förhållandevis snabbt även om förvärvet är gjort i god mening.

Anf. 24 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Enligt de upplysningar jag har fått från olika håll har folk ute i byarna inget emot att det flyttar in folk som får förvärva dessa skogsfastigheter. Det var ju lagstiftarens mening. Man tog ut det här området och satte upp särskilda villkor för det. Men syftet förfelas ju om det är möjligt att kringå denna bestämmelse på allehanda vis för den som enbart är ute efter att ta ut de ekonomiska fördelar som finns. Detta retar folk. Jag har hört många som säger att man borde ta bort den särskilda bestämmelsen för det inre stödområdet eftersom det synes vara så svårt att reglera hanteringen av dessa fastigheter. Jag blir mycket skrämmd när jag ser artiklarna i tidningarna.

Anf. 25 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det förefaller som om John Andersson nu är inne på tanken att man skulle ta bort den här paragrafen eftersom den inte efterlevs i vissa sammanhang. Jag ställer mig mycket tveksam till det. Jag tror att människor i de allra flesta fall upplever att detta är ett krav som är ställt av lagstiftaren och som finns nertecknat i lagstiftningen. Man skall bosätta sig i dessa glesbygdsområden om man förvärvar en fastighet.

Samtidigt är det uppenbart att det är svårast att leva upp till detta i de riktigt glesa glesbygderna. Det är från dessa områden som John Andersson har hämtat en del exempel. Vi skall nog lugna oss med att ta bort den här delen av lagstiftningen. Jag tror att den fyller en uppgift i glesbygden. Det är viktigt att vi håller ögonen på dem som förvärvar så att de inte bara tar fördelarna och sedan sticker, som John Andersson säger. Det är inte avsikten.

Anf. 26 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Då är jordbruksministern och jag överens om att vi skall ha kvar den här bestämmelsen. Vi får hjälpas åt att få den att fungera som det var tänkt.

I det här sammanhanget vill jag också nämna att det inte bara är försäljningen mellan fastighetsägare som det handlar om. Det handlar också om ganska många utförsäljningar av statens mark, och även bolagsmark, i dessa områden. Ortsbefolkningen har inte en chans. Det kommer folk utifrån som kan bjuda mycket mer än vad man kan göra om man skall bedriva ett långsiktigt jordbruk med en bra ekonomi och bo på fastigheten. Man köper ett stort kalhygge samtidigt som man köper en väl beskogad fastighet. Man slår ihop dem och kan kalavverka hela fastigheten eftersom det räknas som en brukningsenhet om de ligger i samma kommun. Sätten och knepen är många. Jag tror att det erfordras att Lantbruksnämndens enheter tittar på detta mycket snabbt.

Anf. 27 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det är bra att vi är överens om att ha kvar lagstiftningen. Vi är också överens om att människor skall rätta sig efter den.

Den här typen av diskussioner i riksdagen visar att det finns en uppmärksamhet från riksdagen och regeringen på hur lagstiftningen följs. Det hjälper

till att hålla ordning på detta område. Om det sedan visar sig att det blir problem är jag beredd att se över hur detta skall hanteras i framtiden. Det sade jag också tidigare. Alla vill vi värna om sysselsättning och bosättning i glesbygden.

Prot. 1993/94:72
15 mars 1994

Anf. 28 JOHN ANDERSSON (-):

Herr talman! Vi är överens om att vi skall ha kvar dessa bestämmelser. Vi är också överens om att se över det hela om det behövs. Jag vill åter tacka jordbruksministern. Jag tycker att det är ett positivt besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1993/94:391 om grustäkter

Anf. 29 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Carin Lundberg har frågat mig om jag är beredd att i Västerbottens län under en försöksperiod pröva ett kommunalt övertagande av täkttillsynen med åtföljande rationalisering.

Miljö- och naturresursdepartementet bereder för närvarande en framställning från Länsstyrelsen i Västerbottens län om att de kommuner i länet som bedriver täkttillsyn enligt naturvårdslagen under en försöksperiod skall få viss ersättning från de statliga täktavgiftsmedlem. För sådan täkttillsyn som kommunerna bedriver enligt miljöskyddslagens bestämmelser får kommunerna redan i dag ut ersättning.

Jag delar Carin Lundbergs uppfattning om att förhållandena i norra Sverige med bl.a. långa reseavstånd försvårar länsstyrelsens täkttillsyn. Emellertid kan jag inte närmare kommentera frågan, eftersom den för närvarande är föremål för beredning inom regeringskansliet.

Anf. 30 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret. Anledningen till att jag ställt frågan är just att Västerbotten är ett stort län. Vi har många mil vägar och många mil grusvägar.

I Västerbotten har man länge försökt att få en ändring till stånd, men inte kommit fram till något resultat. T.ex. har Norsjö kommun tröttnat på att göra jobbet gratis. De har skickat en räkning till länsstyrelsen, som i sin tur har skickat den vidare till Miljö- och naturresursdepartementet.

Om vi fick ett kommunalt övertagande av tillsynen skulle det innebära kortare körsträckor och lägre kostnader. Entreprenörerna skulle också få en snabbare tillsynsservice. Det skulle bl.a. innebära att de i många fall kan återfå sina säkerheter för efterbehandlingen snabbare.

Ministern svarar att det pågår en beredning inom departementet efter en framställan från länsstyrelsen. Jag har fått uppgifter om att frågan har diskuterats en längre tid. Jag skulle vilja ha en redogörelse för handläggningen och för hur det kommer sig att frågan har diskuterats så länge utan att man kommit fram till något resultat.

Anf. 31 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det är ungefär två år sedan vi fick in den första skrivelsen till Miljö- och naturresursdepartementet. Den kom från det som man kallar för Samarbetsgruppen i miljö- och hälsoskyddsfrågor för Torne och Kalix älvdalar. Strax efter kom Länsstyrelsen i Västerbotten in med likartade önskemål. Vi skickade detta direkt till Naturvårdsverket eftersom det är den myndighet som har hand om den här typen av frågor. De tittar också på tillämpningen av lagstiftningen.

Sedan har vi haft kontakter med länsstyrelsen i ärendet. Det har också pågått ett lagstiftningsarbete, t.ex. när det gäller miljöbalken. Vi har varit mycket noga med att lagstiftningen inte skall bli olika i olika delar av landet och att vi skall få en riktig koppling till miljöbalken. Det får inte bli felaktigheter där.

Vi har haft ytterligare kontakter med Länsstyrelsen i Västerbotten. De har ombetts att ta fram ytterligare material. Det gäller ju att titta på vilka vinster som kan göras och vilka kostnader var och en har. Detta har inte varit riktigt utrett.

Så småningom har vi fått det underlaget. Finansdepartementet har haft materialet i ett halvår på grund av de täktavgifter som går in dit. Det är alltså en finansieringsfråga.

Nu hoppas jag att vi skall kunna lägga fram ett förslag som berör både organisation och ekonomi och som är kopplat till möjligheter för kommunerna att göra större insatser.

Anf. 32 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag ser fram emot att få besked i den här frågan, eftersom den har diskuterats. Ett alternativ till att kommunerna skulle ta över är att staten skulle höja täktavgiften. Det skulle bara behövas några ören per ton. På så sätt skulle staten kunna få behålla sina intäkter, men man skulle också få medel för att betala kommunerna för jobbet. Jag undrar om statsrådet skulle kunna tänka sig ett sådant alternativ till lösning.

Anf. 33 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Just nu undersöker vi inte möjligheten att höja täktavgifterna. Men vi studerar kopplingen till dessa, eftersom det ju de facto tas ut täktavgifter.

Sedan är frågan om vad som är mer rationellt – att lägga ut kostnaden på kommunerna eller att höja beredskapen hos länsstyrelserna. De som bor närmare täkterna har kortare reseavstånd och därmed också lägre kostnader.

Alla de här delarna finns med i diskussionerna som förs inom regeringskansliet. Jag hoppas att frågan skall få en lösning nu i vår.

Anf. 34 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! Länsstyrelsens tjänstemän har räknat ut att de skulle behöva köra ungefär 64 000 km om de skulle sköta alla besiktningar. I kommunal regi skulle man bara behöva köra hälften så många kilometer. I ett län som

är så vidsträckt som Västerbotten finns det enorma avstånd. Det råder skilda villkor i skilda delar av landet.

Jag vill tacka så mycket för svaret. Jag är nöjd med det, och jag ser fram emot att få ett besked så snart som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1993/94:72
15 mars 1994

8 § Svar på fråga 1993/94:367 om skolundervisningen i matematik

Anf. 35 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Inger Lundberg har frågat mig om jag kommer att verka för att kursplanen i matematik beaktar djup förståelse av ämnet.

Frågan är på sätt och vis redan besvarad. Regering och riksdag har lagt stor vikt vid att grundskolan skall koncentrera sin undervisning på att lära ut basfärdigheter och bestående grundkunskaper. Till dessa viktiga basfärdigheter hör utan tvekan matematik.

I den kursplan för matematik som regeringen kommer att ta ställning till inom kort betonas vikten av att utbildningen utformas så att eleverna förstår värdet av att behärska grundläggande matematik och får tilltro till sin förmåga att lära sig och använda matematik. Att matematiken sätts in i ett sammanhang som tydliggör nyttan med ämnet är viktigt. Stor betydelse måste också läggas vid att utveckla elevernas problemlösningsförmåga.

Av kursplanen skall framgå vilka mål eleverna skall ha uppnått vid slutet av det femte och det nionde skolåret. Det är samma princip som för övriga ämnen. Kommunerna har ansvar för att utbildningen har en sådan kvalitet att varje elev också ges möjlighet att nå målen.

Det är givetvis viktigt att elever som har svårigheter ges stöd tidigt. I propositionen 1992/93:220 om en ny läroplan för grundskolan framhålls vikten av att mäta grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna redan i årskurs 2. Genom diagnostiska prov skall lärarna få bättre möjligheter att diagnostisera elevernas svårigheter. Sådana prov skall även förekomma i årskurs 7.

Anf. 36 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Den svenska skolans matteundervisning har utvecklats under 80-talet, men det finns mycket kvar att göra om alla barn skall få ett verkligt intresse för ämnet.

Barnen tycker att matteämnet är viktigt, men de tycker också att det är svårt. Jag tror inte att jag är ensam om att ha hört ungar tycka att ämnet är urtråkigt. Vi kommer att behöva bra mattekunskaper i framtiden, vare sig vi jobbar inom industrin, inom omsorgen eller på högskolorna. Det finns alldeles för många barn som är rädda för ämnet och alldeles för få som söker sig till de naturvetenskapliga programmen.

Det är säkert brister i matematikundervisningen som gör att många barn ser matten som ett nödvändigt ont i stället för som ett äventyr. De tvingas ofta att plocka in siffror i formler som de har lärt sig utantill utan att förstå

varför. Det är alltid bråttom. Jag tror att man känner igen sig när man hör att barn tycker att det är viktigare att vara bäst i matten än att verkligen förstå vad det handlar om.

Både svenskan och matten intar en särställning i skolan, både tidsmässigt och som byggstenar. I svenskämnet är det självklart att barn skall få stöd utifrån sin nivå. Många barn som saknar en riktig grund i matte får inte stöd att bygga upp den.

Det är inte bara fråga om att vi skall prova och testa barns kunskaper. Det är också fråga om att utveckla metoder och ha en kursplan som ställer förståelsen i centrum, som tar hänsyn till barns olika behov, som ser samband mellan matte och andra ämnen, som ger utrymme för laborationer och som knyter an till barns vardag. Jag vill fråga statsrådet om den nya kursplanen kommer att innehålla ett avsnitt för barn med särskilda behov. Kommer laborativa arbetssätt och samverkan mellan olika ämnen att betonas?

Anf. 37 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Ja, samarbetet mellan olika ämnen som kan integreras – inte bara med matematik – tas upp i de nya kursplanerna. Frågan om arbetsformerna och nödvändigheten av att sätta in undervisningen i ett sammanhang tas också upp i kursplanen.

När vi studerar resultaten i matematik kan vi konstatera att ungefär 90 % av eleverna klarar att få de nödvändiga kunskaperna i matematik på högstadiet. Drygt hälften av eleverna tycker att undervisningen är rolig. Ganska många anser att det är ett av de nyttigaste ämnena i skolan. Likväl har även jag mött de synpunkter Inger Lundberg tar upp. Jag tror att de bl.a. beror på att undervisningen är onödigt teoretiserad. Det brister när det gäller att sätta in matematik i dess sammanhang.

Det är desto roligare att konstatera att det ute i skolorna redan nu, innan de nya kursplanerna har kommit, bedrivs ett omfattande utvecklingsarbete för att åstadkomma förändringar. Jag besökte vid ett tillfälle Björkhagens lågstadium i Stockholm. Där arbetar man mycket laborativt med matematikundervisningen.

På olika håll i landet finns det en rad exempel på att man försöker hitta nya former för matematikundervisningen, vilket jag tror är bra. Det betyder inte att vi kan vara helt nöjda, men jag tror att Inger Lundberg och jag kommer att vara överens om att den nya kursplanen i matematik kommer att bli ett stöd för den utveckling som vi båda anser vara nödvändig.

Anf. 38 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Precis som Beatrice Ask har jag sett många roliga exempel på att lärare jobbar entusiastiskt med matteämnet. Det visar sig också att det lönar sig att utveckla metoder i ämnet. Då blir det kul, och då ser plötsligt den unge som har känt sig dålig i ämnet att matte kan vara ett väldigt spännande ämne.

Jag har haft förmånen att vara i Torsby och träffa ett par mattelärare som har jobbat med barn som har haft det svårt på låg-, mellan- och högstadiet. De var litet oroliga för vad som kan hända när den nya kursplanen kommer. De undrade om det utvecklingsarbete som pågår ute i skolorna och det forsk-

nings- och utvecklingsarbete som bedrivs på lärarhögskolorna verkligen beaktas i läroplanen. De frågade mig speciellt om den nya kursplanen skulle innehålla något avsnitt om barn med särskilda behov.

Prot. 1993/94:72
15 mars 1994

Anf. 39 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det glädjer mig att Inger Lundberg har träffat lärarna i Torsby. Det har även jag gjort, och jag är mycket imponerad av deras arbete. Jag hoppas att lärarna där kommer att finna den nya kursplanen positiv och att de kommer att tycka att det är möjligt och viktigt att fortsätta att arbeta som de gör med matematikundervisningen.

I Torsby tar man sig an just elever som har svårigheter. På ett mycket systematiskt sätt går man tillbaka för att få reda på när problemet uppstod. En elev kan ofta dölja problem med matematik under ganska lång tid. Men helt plötsligt gör en elev konsekvent fel utan att läraren inser orsaken. Då har problemet ofta uppstått på ett tidigare stadium.

Av det skälet tog jag upp de diagnostiska proven. Det är nämligen väldigt viktigt att tidigt veta att eleverna har förstått vad det är som sker i de grundläggande övningarna i matematiken. Om man enbart tillgodogör sig uppställningar och bara formellt kan hantera det hela, kan man nämligen få problem senare under skoltiden.

Anf. 40 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag instämmer i det statsrådet säger om att de diagnostiska proven är värdefulla. Jag tror att de kan vara ett stort stöd för barnen. Men man måste hantera dem, och man måste ha en metod för att jobba med barnen. Det är därför jag i kursplanen har efterlyst både det djupa, analyserande arbetssättet och ett avsnitt om barn med särskilda behov.

Jag vet att statsrådet har haft frågan aktuell i ett antal veckor, och jag vet att ett antal lärare har tryckt på. Jag hoppas att kursplanen i matte kommer att bli bra och att det fina utvecklingsarbete som bedrivs ute i landet kommer att kunna leda till pedagogisk utveckling.

Jag nöjer mig därför nu med detta och tackar statsrådet för svaret. Men jag lovar att vi socialdemokrater kommer tillbaka om det inte blir en bra kursplan i matte.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1993/94:146 till konstitutionsutskottet
1993/94:154 och 155 till skatteutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1993/94:KU20, KU25, KU26 och KU31–KU34
Skatteutskottets betänkanden 1993/94:SkU22, SkU23 och SkU29
Justitieutskottets betänkanden 1993/94:JuU14–JuU16
Utrikesutskottets betänkande 1993/94:UU12
Försvarsutskottets betänkande 1993/94:FöU8
Kulturutskottets betänkanden 1993/94:KrU11 och KrU13
Utbildningsutskottets betänkanden 1993/94:UbU5 och UbU6
Trafikutskottets betänkanden 1993/94:TU1 och TU12–TU16
Jordbruksutskottets betänkande 1993/94:JoU14
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1993/94:AU7, AU9, AU10 och AU20
Bostadsutskottets betänkanden 1993/94:BoU10–BoU12

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositionerna
1993/94:135 Ungdomspolitik
1993/94:236 Vissa jordbrukspolitiska frågor

Redogörelse
1993/94:RR6 Riksdagens revisorers berättelse över granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet under år 1993

Motionerna
med anledning av prop. 1993/94:162 Handel med el i konkurrens
1993/94:N17 av Bengt Kronblad och Bengt-Ola Rytter (s)
1993/94:N18 av Bengt Kindbom (c)
1993/94:N19 av Sigge Godin (fp)
1993/94:N20 av Ulf Björklund (kds)
1993/94:N21 av Sten Svensson (m)
1993/94:N22 av Leif Marklund m.fl. (s)
1993/94:N23 av Ingvar Carlsson m.fl. (s)
1993/94:N24 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1993/94:N25 av Ulla Orring och Sigge Godin (fp)
1993/94:N26 av Simon Liliedahl (nyd)

Socialförsäkringsutskottets betänkande
1993/94:SfU11 Mottagande av asylsökande m.m.

Anmäldes att följande frågor framställts

den 14 mars

1993/94:398 av *Peeter Luksep* (m) till utrikesministern om valet i Ukraina:

Inför valet i Ukraina den 27 mars kommer oroväckande rapporter om politiskt våld. Den ledande oppositionsrörelsen Ruhhs valledare Mykhajlo Bojtjysin kidnappades i januari och är fortfarande försvunnen. Flera av Ruhhs kontor – däribland huvudkontoret i Kiev men även kontoren i Odessa, Tarnopil och Tjernivtsi – har attackerats under de senaste veckorna av okända beväpnade män. På Krim har ett par ledande krimtatarer mördats.

Vilka initiativ vidtar Sverige inom t.ex. ESK för att garantera att valet går demokratiskt till?

1993/94:399 av *Magnus Persson* (s) till miljöministern om byalagens ansvar för vandringsleder m.m.:

Runt om i vårt land finns i dag många uppskattade vandringsleder och stigar, där många frivilliga insatser kan inräknas. Byalagens ideella och uppoffrande engagemang har i många fall lyckats förena enskilda och företag till större hänsynstagande till miljö och natur och till ett bevarande av kulturminnesvården. Byalag presenteras nu nya nyttjanderättsavtal av skogsägarna, däribland Stora Skog som innehåller förslag om ansvar för skada genom brand eller annan skada föranledd av ledens anläggande, skötsel eller dess nyttjande. Många byalag är förvånade över bolagets agerande och kämpar emot förslaget med både näbbar och klor. Än värre är att förslaget allvarligt inkräktar på allemansrätten och innebär ett allvarligt hot mot dess erkänt höga status. Här åläggs ideella organisationer som med frivilliga krafter stött och blött en rad projekt att ta ett ökat ansvar för den turism arbetsinsatserna senare lett till. Det är en helt annan sak att kräva sektorsansvar för de företag som kommersiellt nyttjar allemansrätten till kanoting, fjällturer etc. och de aktiviteter som ryms inom kulturminnesvårdens område och omfattas av allemansrätten. Det kan enligt min mening inte vara rimligt att byalagen åläggs ett ökat ansvar för alla de människor som kommer att vandra utefter dessa leder och stigar.

Vad tänker miljöministern göra så att allemansrätten i detta fall inte kommer att hotas?

13 § Meddelande om muntliga frågor till regeringen den 17 mars, m.m.

Anf. 41 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vid frågestunden torsdagen den 17 mars kl. 14.30 kommer följande statsråd att närvara:

Statsminister Carl Bildt (m), socialminister Bengt Westerberg (fp), jordbruksminister Karl Erik Olsson (c), justitieminister Gun Hellsvik (m) och civilminister Inger Davidson (kds).

Statsministern besvarar övergripande och allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Efter frågestunden följer som tidigare meddelats information av utrikesminister Margaretha af Ugglas (m) och av justitieminister Gun Hellsvik (m).

14 § Kammaren åtskildes kl. 14.53.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 6 § anf. 21 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Tisdagen den 15 mars

1 § Meddelande om svar på interpellation	1
2 § Svar på fråga 1993/94:394 om arbetssituationen på vissa åklagar- myndigheter	1
Justitieminister Gun Hellsvik (m)	
Magnus Persson (s)	
3 § Svar på fråga 1993/94:385 om rätten till umgänge med barn ..	3
Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
Ulf Eriksson (nyd)	
4 § Svar på fråga 1993/94:383 om flyttningsbidrag till arbetslösa ..	5
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Magnus Persson (s)	
5 § Svar på fråga 1993/94:370 om anställningsförfarandet vid skogs- vårdsstyrelserna	7
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Göran Magnusson (s)	
6 § Svar på fråga 1993/94:386 om spekulation i skogsfastigheter m.m.	8
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
John Andersson (-)	
7 § Svar på fråga 1993/94:391 om grustäkter	11
Statsrådet Görel Thurdin (c)	
Carin Lundberg (s)	
8 § Svar på fråga 1993/94:367 om skolundervisningen i matematik	13
Statsrådet Beatrice Ask (m)	
Inger Lundberg (s)	
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	15
10 § Förnyad bordläggning	16
11 § Bordläggning	16
12 § Anmälan om frågor	
1993/94:398 av Peeter Luksep (m) om valet i Ukraina.	17
1993/94:399 av Magnus Persson (s) om byalagens ansvar för vandringsleder m.m.	17
13 § Meddelande om muntliga frågor till regeringen den 17 mars, m.m.	18
Andre vice talmannen	

